

MOTGIFT

Wirgens vei 11 - 3157 Barkåker

Tlf 33 00 38 70

TOYOTA

ALWAYS A
BETTER WAY

**TOYOTA KREDITBANK GmbH
AVDELING DRAMMEN**

Svelvikveien 59 - 3003 Drammen

Tlf 32 20 84 00

BERGESENS ALMENNYTTIGE STIFTELSE

innhold

20

Med livet som innsats

På rom 408 på Hotell Oseberg i Tønsberg, kjemper en ung mann en desperat kamp på liv og død. Han kaster opp blod. Blodtrykket er skyhøyt og hjertet nærmer seg grensen for hva det tåler.

6

En grå stasjonsvogn kjører fra et sted på Bryn. Bilen er fylt opp med narkotika for en anseelig sum penger, og produksjonsutstyr for å lage amfetamin på «eget kjøkken». Det er kun et fåtall personer som kjenner til transporten,

11

Norges befolkning bruker minst narkotika i hele Europa. I Portugal, som avkriminaliserte bruk og besittelse av narkotika i 2001, går tallet på antall misbrukere oppover.

12

Hvert år fengsles mellom 70 og 80 barn i Norge. De fleste i varetekt. Den siste tiden har det vært færre ungdommer i fengsel enn tidligere, og antall straffereaksjoner for mindreårige har gått ned.

22

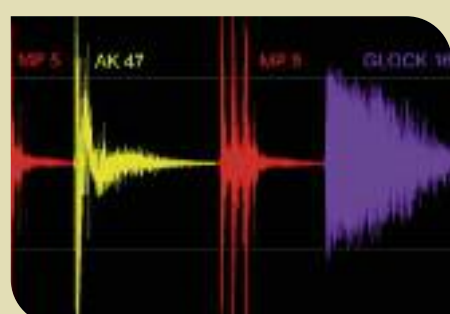
Politiet ble innkalt til møte med Oslo kommune og barnevernet etter en rekke bekymringsmeldinger om utviklingen av et ukjent gjengmiljø. Var det beryktede MS 13 i ferd med å feste rot i Norge?

24

Alfa-PVT. 5F-UR-144. 2-AI. Ny sambandsinstruks, registreringsnummer på utenlandske kjøretøy eller atter en boybandgruppe? AM-2201. JHW-122. 5-IT. Badesalt, gjødsel eller mote-trend? Are you prepared?

27

Kriminalteknisk lydarbeid, (Forensic Audio) er lydarbeid på høyt faglig nivå, med til dels spesiellagede tekniske løsninger. Arbeidet består av sikring, rensing, tolkning og presentasjon av lyd data og dets opprinnelse.

Neste nummer kommer i mars. Frist for innspill er 1. februar 2014

Utgiver:

Norsk Narkotikapolitiforening (NNPF)

Ansvarlig redaktør:

Mette Rooth

Generalsekretær:

Lars Holmen

Redaktør:

Jørgen Steen

(motgift@motgift.no)

Redaksjon:

Ole Martin Berg, Lars Kostveit
Grethe Larssen, Roar Sellevoll
Kjetil Vilkenen, Jan Erik Bresil
Olav Kleiveland, Erik Onsager Stordal
André Stormorken,

Postadresse (ikke besøksadresse):

Norsk Narkotikapolitiforening,
OrgKrim,
Oslo Politidistrikt,
Postboks 8101 Dep.
0032 Oslo

Annonser:

Mediahuset Oslo A/S
Frydenbergveien 48
0575 Oslo
Telefon: 23 89 68 78
Epost: annonser@motgift.no

Design:

Per Frederiksen - vinceweb.no

Trykk:

Zoom Grafisk, Drammen

URL:

www.nnpf.no
facebook.com/nnpfno

Epost: nnpf@nnpf.no

Bankkonto:

1607.55.71775
4280.14.27817 (Gavekonto)

Artikler og innlegg uttrykker ikke nødvendigvis NNPFs eller redaksjonens holdning. Kopiering eller ettertrykk med kildehenvisning kun etter avtale med redaksjonen.

Informasjonsmagasin fra Norsk Narkotikapolitiforening

We did it again

Det var rekorddeltakelse og tilbakemeldingene forteller oss at vi igjen kan være stolte etter en svært vellykket utdanningskonferanse på Scandic Hotell Fornebu.

VERDENS BESTE

Det er anslagsvis en million mennesker som nå får behandling for narkotikamisbruk i Europa. Det gjøres et nitidig arbeid for å sikre at de som trenger det, får et tilbud. Samtidig er det et uttrykk for det enorme omfanget problemet har.

Vi kan for eksempel registrere de stadig større og alvorlige narkotika-relaterte problemene som mange av våre naboland nå står overfor. "Det er ikke bare en katastrofe for folkehelsen i de landene det gjelder, for ved å undergrave samfunnsutviklingen og gi næring til korrupsjon og organisert kriminalitet utgjør de også en reell trussel for Den europeiske union," heter det i Europeisk overvåkingscenter for narkotika og narkotikamisbruk (EONN)

VI KAN UTGJØRE FORSKJELLEN!

Narkotika blant folk på byen har vært et problem lenge og utelivsbransjen melder og om at terskelen for å bruke stoff er mye mindre nå enn tidligere. Flere utesteder opplever at det har vært en økning i bruk av narkotika de siste tre til fire årene. Dette stemmer med vår egen oppfatning. Ser vi til de siste årenes undersøkelser, er det ikke unaturlig. Vi har inntil nylig hatt en økning i bruk av narkotika blant unge, og som vi i NNPF hevder, er vi bekymret for bruken blant de "unge voksne" fra 17 år og oppover. Beruselsesnivået er høyt, både på gaten, på offentlige transportmidler, på vei til byen og inne på skjenkestedene der overskjenking ofte skjer. Vi opplever offentlig drikking, urinering, støy, økende vold, trafikkfarlige situasjoner og lite synlig og tilgjengelig politi. Dette er beskrivelsen av flere norske byer på nattertid og vi ser et betydelig forbedringspotensiale.

DOPING

Et område det er viktig at vi jobber for fremover, er de nye lovbestemmelser vedrørende doping. Vi må ikke la dette bli en sovende bestemmelse. Vi i NNPF har tilbud oss å drive landsdekkende opplæring slik at vi kan ta lovbestemmelsene i bruk.

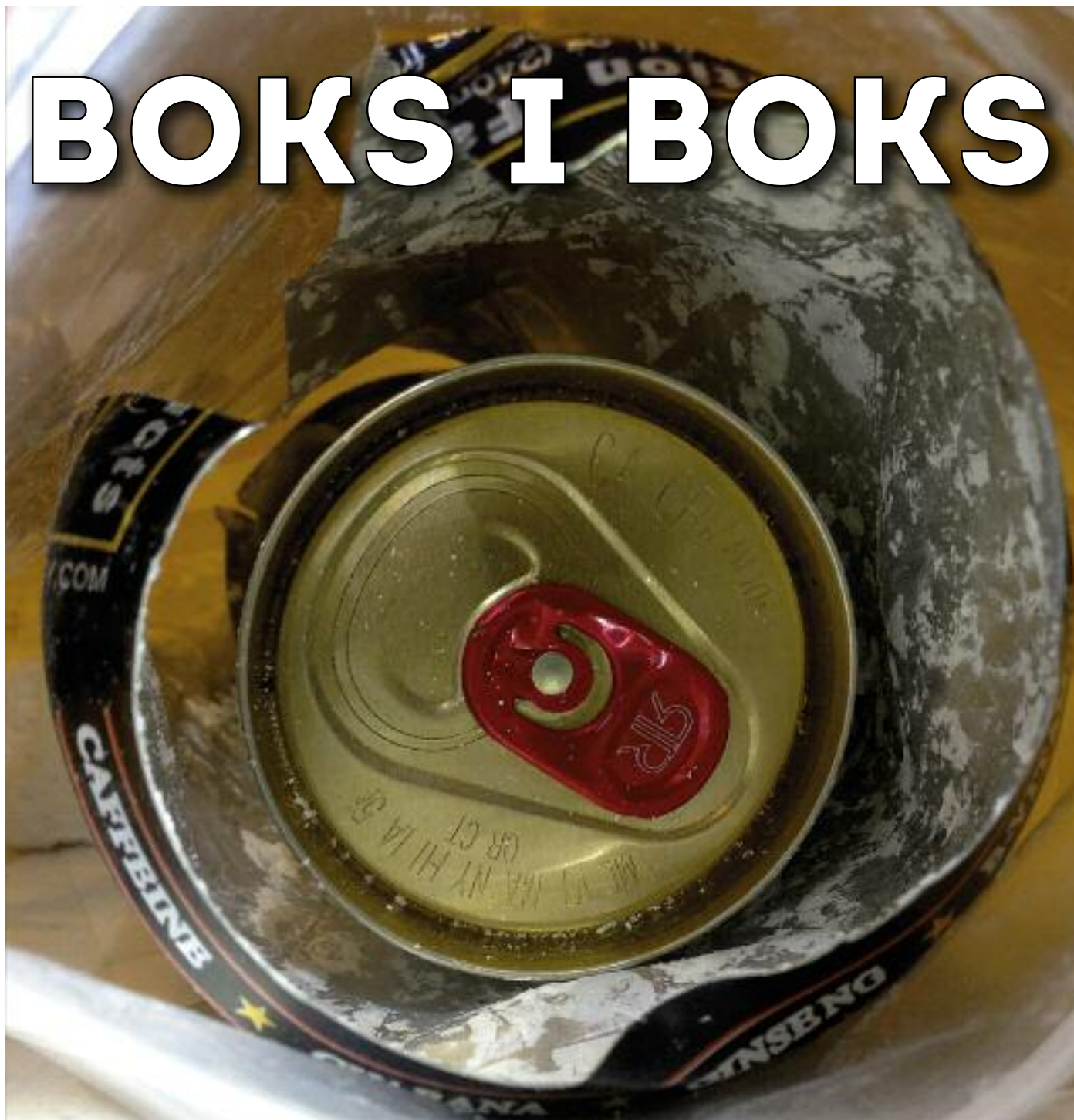
LOKALLAGENE

Det er en glede å se mye av det gode arbeidet som lokallagene gjør flere steder i landet. Dere er svært viktige i det narkotikaforebyggende arbeidet både lokalt og sentralt. Vi trenger den omdømmebyggingen dere bedriver!

Når dette bladet leses nærmer vi oss jul og jeg vil derfor bruke anledningen til å ønske alle våre lesere en riktig god jul og et fremgangsrikt nytt 2013.

Mette Rooth

Etter smellet stod det en kræsjet bil og en ruset fører igjen på stedet. I bilen lå det mye narkotika, men ikke alt var like lett å finne. Politiet måtte få hjelp av biloppretterne.

Meldingen om trafikkulykken kom inn til politiet på Østlandet i starten av oktober i år. Patruljen kjente igjen en av de involverte partene som en såkalt "kjenning av politiet". Mannen ble ikke mindre kjent etter at man fant nok narkotika til å komme langt opp på andreleddsgrensen i narkotikalovgivningen. På stedet hvor han av og til hvilte hodet på puta lå det også nærmere 100 000,- i kontanter. Mannen

stanset seg selv i en lykestolpe, mens politiet var mer fornøyde med å ha stanset mye narkotika fra å finne en nese å sniffes opp i, eller en blodåre å injiseres i. Men noe narkotika ble med videre på lasteplanet på en redningsbil.

NYSGJERRIGE OPPRETTERE

Et par uker etter ulykken fikk politiet på ny en telefon. Denne gangen fra en ivrig sjef i et biloppretterfirma. En av hans ansatte hadde ikke bare rettet bulker i støtfangeren i bilen, han hadde også tatt for seg en halvlitersboks med energidrikk. Ikke ved å drikke den i bar overkropp, som i en semierotisk reklamefilm, men mer av ren nysgjerrighet på innholdet. Det er nok ikke

helt uvanlig at bilene som leveres hos firmaet har en brusboks liggende i dørken. Men noe må ha fanget interessent til oppretteren som fant brusboksen stående i midtkonsollen. Han åpnet den ikke ved å jekke den opp, men skar seg heller inn i siden.

MASSE ENERGI?

Innenfor det tynne aluminiumslaget på energiboksen av merket Rockstar var det festet en pilleboks til lokket på brusboksen. Imellom var det et hvitt fyllstoff av ukjent type. Alt er nå sendt til kjemisk analyse. Så vil resultatet derfra gi svaret på hvorvidt det var energipiller eller av den sløvende typen.

One-on-One nar

kotikakunnskap

En grå stasjonsvogn kjører fra et sted på Bryn. Bilen er fylt opp med narkotika for en anseelig sum penger, og produksjonsutstyr for å lage amfetamin på «eget kjøkken». Det er kun et fåtall personer som kjenner til transporten, og personene i bilen har lagt planer om tiltak dersom de blir forsøkt stanset. Destinasjonen er Scandic Hotell Fornebu og NNPFs årlige utdanningskonferanse.

Det ble i år gjort en vri på foredraget om narkotikakunnskap. Det ble ytre ønske om å lage til en stand hvor deltagerne kunne gå rundt og få informasjon om forskjellige tema, og stoffkunnskap.

Gatepatroljen ved Oslo politidistrikt fikk forespørsel om å gjennomføre oppdraget, og takket ja. Etter litt idémyldring ble det besluttet å ta kontakt med KRIPOS og laboratoriet som har ansvar for innsendt narkotikamateriale fra hele landet. KRIPOS var veldig interesserte i opplegget og ønsket å stille med en mengde narkotika og kjemikere og laboratoriepersonell. Ansvarlige fra KRIPOS var Elisabeth Drange og Pushap Singh. To personer

med stor kompetanse og et kjempeengasjement for faget.

Standen på utdanningskonferansen var todelt. Der Gatepatroljen tok for seg brukertutstyr og brukemetoder av cannabis, samt en stor del med virkninger knyttet til misbruk av ulike typer narkotika, og hvilke metoder som kan benyttes for å spore og eventuelt sikre bevis på bruk av narkotika i blod, spytt, urin og hår. Det ble vist en film som var nyprodusert for anledningen som viste bruk av cannabis på forskjellige måter som joint, chillum, bøtte med mer.

KRIPOS rigget opp et mini laboratorium, samt flere langbord hvor det var lagt ut alle de kjente "klassiske" narkotika

stoffene som heroin, kokain, marihuana, hasj, piller og cannabisolje. I tillegg til dette hadde de stilt ut GHB og GBL. Kripos hadde syns, og lukteprøver av forskjellige typer stoff. Det var også fremvist en del syntetisk narkotika, og et sted var det sammenlignet 5kg hasj, som gir 5000 brukerdoser av cannabis, med tilsvarende brukerdoser i syntetisk cannabis. Mengdeforskjellen var enorm, og ga et meget godt inntrykk av hvor potent syntetisk narkotika er.

Standen ble godt besøkt og det ble behov for å stenge dørene to ganger under seansen da det ble for mange mennesker tilstede. Opplegget fremstod som en suksess og tilbakemeldinger fra besøkende viste også dette. Gatepatroljen ønsket å overbringe en takk til Elisabeth Drange og Pushap Singh, samt de andre fra KRIPOS for innsatsen og velviljen de viste ved å gjøre one-on-one til et meget vellykket opplegg.

One-on-One narkotikakunnskap

Kriminelle utlendinger: IKKE REELLE ASYLSØKERE

Så langt i år har rundt 400 kriminelle utlendinger blitt pågrepet i det åpne rusmiljøet i Oslo.

Utlendingsdirektoratet (UDI), Politiets utlendingsenhet (PU) og Oslo politidistrikt jobber sammen for å slå ned på problemet.

- Dette er snakk om en liten gruppe av organiserte kriminelle personer som i hovedsak kommer til Norge for å bedrive narkotikakriminalitet, sier UDI-direktør Frode Forfang.

UDI, PU og Oslo politidistrikt har siden 2009 gjort en felles innsats mot det åpne rusmiljøet i Oslo. Ansatte i alle etatene jobber sammen i en innsatsgruppe og har daglig kontakt.

SAKENE HURTIGBEHANDLES

Politiet melder fra til UDI om asylsøkere som pågripes i det åpne rusmiljøet. UDI prioriterer saken og har mål om å behandle den innen fem dager fra pågrepelse. De aller fleste asylsøknadene ender med avslag. UDI vurderer også om den kriminelle handlingen fører til utvisning. PU skal uttransportere dem fra landet så raskt som mulig.

- Gjennom å prioritere saksbehandlingen av utlendinger som pågripes, forebygger vi og slår ned på narkotikakriminalitet, samtidig som vi vil forhindre at asylordningen utnyttes av personer som ikke har behov for beskyttelse, sier Forfang.

Områdene som omfattes av innsatsen er nedre del av Karl Johans gate, Oslo sentralstasjon, Vaterlandsparken, Grünerløkka og Grønland.

MANGE UTEN LOVLIG OPPHOLD

Ofte settes narkotikaomsetning i Oslo i sammenheng med asylsøkere. Tallene fra innsatsen mot det åpne rusmiljøet viser at et mindretall er reelle asylsøkere. Mange av de som blir pågrepet, har ulovlig opphold i Norge - enten de har de fått endelig avslag på asylsøknaden, eller aldri har vært i kontakt med myndighetene i det hele tatt. Enkelte søker asyl i det de blir pågrepet. De som er i en asylsøkerprosess, kommer fra land med høy avslagsprosent og har ikke et reelt beskyttelsesbehov.

- Dette er personer som kommer til Norge for å bedrive kriminalitet, og må ikke blandes sammen med reelle asylsøkere. De forsøker å utnytte systemet ved å søke asyl, men får raskt avslag, understreker Forfang.

UTTRANSPORTERING

Av de 178 som hadde blitt uttransportert innen utgangen

av september i år, hadde 58 blitt uttransportert mer enn én gang. Likevel har uttransportering en nyttig effekt.

- Uttransport av kriminelle er kriminalitetsforebyggende og besparende både for det norske straffesakssystemet og for bruk av fengselsplasser. Det er svært få som kommer tilbake mer enn to ganger, sier fungerende sjef i PU, Ole Johan Heir, til Aftenposten.

I fjor ble det innført nye regler som åpner for at kriminelle personer kan få asylsaken sin behandlet i Norge, selv om de har vært i et annet europeisk land først. Det gir PU muligheten til å uttransportere til hjemlandet i stedet for til et annet sted i Europa, hvis hjemlandet vil godta retur.

Kilde: UDI

Mindre narkotika i byene

Føre Var-rapportene fra Bergen og Drammen melder om relativt stabilt rusmiddelbruk.

Rapportene fra høsten 2005 viser at forbruket av alkohol trolig er svakt stigende, mens de fleste narkotiske midler heller har motsatt tendens. Cannabis er fortsatt det mest vanlig stoffet å bruke. Noen informanter melder om økt bruk og tilgjengelighet, men det er ikke gjort flere beslag enn tidligere.

I Bergen ser en nedgang i tilgjengelighet LSD, ecstasy og Rohypnol, mens det er en gradvis økning av bruk og en sterk økning av tilgjengelighet av kokain. I Drammen mener en at kokain har blitt det nye partydopet.

Føre Var er et kartleggingsssystem som raskt skal kunne fange opp nye rustrender. Informasjon fås ved å samle inn data om omsetning av alkohol og intervjuer mange ulike kilder om bruk og tilgjengelighet av rusmidler.

Dyrket hasj i huset

En nordmøring i 30-årene er pågrepet for dyrking og oppbevaring av hasj.

Politiet slo i høst til mot mannen, som er bosatt i en kommune på Nordmøre. I huset fant de hasjplanter, store mengder marihuana, hasjøljer og utstyr som blir brukt for å dyrke frem hasjplanter.

- Dette er ikke noe kjempebeslag, men det går tid mellom hver gang vi tar folk som dyrker narkotika, sier kriminalavdelingssjef Alf Rune Rolland på politistasjonen i Kristiansund. Politiet anslår at beslaget dreier seg om flere hundre gram marihuana og hasj. Inne i huset til nordmøringen var det innredet et eget rom med varmelamper og diverse utstyr som får marihuanaplantene til å vokse. Ifølge politiet var det en egen hemmelig inngang til rommet.

12 tatt i uro-aksjon

I alt 12 personer ble pågrepet da politiet på Helgeland aksjonerte mot narkomiljøet i Brønnøysund og Sømna i november.

Det ble beslaglagt cirka 100 gram hasj samt flere cannabisplanter, opplyser politiet på Helgeland i en pressemelding.

- Alle vil få en reaksjon fra politiet. For de fleste dreier det seg om bruk og/ eller besittelse av narkotika, mens det for noen også vil innbefatte kjøp/ salg /oppbevaring og produksjon av narkotika», heter det i politiets oppsummering.

- Aksjonen anses som vellykket. Formålet med aksjonen var å uroe narkotikamiljøet i vårt område, og det gjorde vi, sier lensmann Roger Stangnes til Helgeland arbeiderblad.

Ifølge Stangnes ble aksjonen gjennomført med mannskaper fra eget politidistrikt. To hundeevipasjer var med. De fleste pågrepene var kjente av politiet fra før, men ikke alle, påpeker politiet.

Rekordmange nye narkotiske stoffer i Europa

Årsrapporten fra EUs narkotikabyrå (EMCDDA) viser at 49 nye narkotiske stoffer ble registrert i Europa i 2011. Tallet så langt for 2012 viser 57 nye narkotiske stoffer, alle syntetiske.

Dette er resultatene som ble presentert da EMCDDA nettopp la frem sin årsrapport.

Kokain, ecstasy og amfetaminer er fortsatt de viktigste sentralstimulerende midlene på markedet, men disse stoffene har fått konkurranse fra et økende antall nye syntetiske stoffer. Syntetiske cannabinoider, både i form av pulver og som «Spice», utgjorde sammen med katinoner (Mefedron, MDPV) to tredeler av de nye stoffene i 2011. 49 nye narkotiske stoffer ble registrert i Europa i 2011. Dette er det største antallet som noensinne er rapportert i ett enkelt år, en økning fra 24 i 2009.

I tillegg til økningen i nye syntetiske stoffer, peker årsrapporten til EMCDDA på at kokain er i ferd med å miste sin popularitet som høystatusstoff. Bruken av heroin viser også en nedgang. Antallet klienter som for første gang begynte behandling for heroinproblemer gikk ned fra 51000 i 2005 til 46000 i 2010, etter en topp på 61000 i 2007.

Årsrapporten beskriver en markant endring i det europeiske cannabismarkedet. Den generelle trenden er at importert cannabis nå erstattes av produkter som dyrkes innenfor Europas grenser. 29 av de 30 landene som rapporterte til EUs narkotikabyrå, dokumenterer at det foregår en viss dyrking av marihuana.

Den store økningen i nye narkotiske stoffer ser ut til å fortsette i 2012. Så langt har det blitt oppdaget 57 nye narkotiske stoffer i Europa, hvorav alle er syntetiske stoffer.

Stjal narkotika på føden

En nyansatt jordmorvikar ved fødeavdelingen på sykehuset i Elverum måtte slutte etter få dager på grunn av at sterke smertestillende medikamenter forsvant mens hun var på jobb

Se, det virker!

Norges befolkning bruker minst narkotika i hele Europa. I Portugal, som avkriminaliserte bruk og besittelse av narkotika i 2001, går tallet på antall misbrukere oppover. Det virker å føre en restriktiv narkotikapolitikk.

En veldig liten del av Norges befolkning har tatt til orde for legalisering av bruk av cannabis. De har fått med seg noen B-kjendiser som røyka seg en joint på 70-tallet, og som selv mener de ikke tok skade av det. Alle tall viser at psykiatrien blir fylt opp av personer som sliter på grunn av at de har misbrukt stoffet. Familier blir ødelagt av at den lille uskyldige gutten eller jenta sitter inne i røykebobla og ikke bryr seg om noe annet i verden. Men media blir gjerne med på legaliseringsdansen. Det er det som selger best. Det er ikke så farlig å advare om skadevirkningene. Og politikere må levere og bli lagt merke til. Det blir stort sett gitt terningkast på endringer man gjør her og nå, og ikke på om man bevarer en politikk som har vist seg å fungere. Heldigvis kjøper ikke politikerne alt løssalgsavisene skriver.

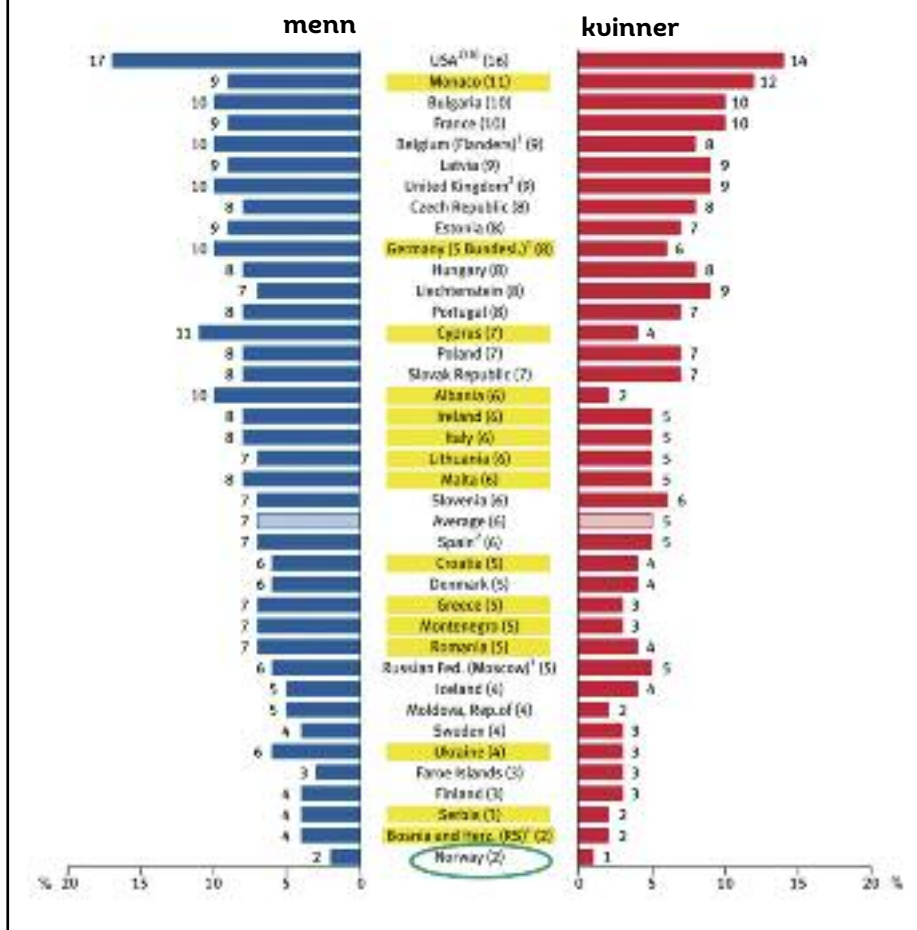
NEDERST PÅ LISTEN

De siste 16 årene har man gjennomført europeiske undersøkelser om skolelevers rusmiddelvaner, ESPAD-rapporten. Dette er en standardisert spørreundersøkelse som gjennomføres hvert fjerde år, og som gir sammenlignbare data om bruken av narkotika, alkohol, sigaretter og andre stoffer blant skolelever. Norge ligger helt nederst på den siste undersøkelsen, mens Tsjekia ligger på den andre enden av skalaen. Portugal har over tre ganger så høye tall som Norge. Landet på sydspissen av Europa, som avkriminaliserte bruk og besittelse av narkotika i 2001, har gått opp 9 prosentpoeng siden første ESPAD-undersøkelsen på slutten av 90-tallet.

NORGE PÅ TOPP

En annen rapport fra 2010, årsrapporten fra EUs overvåkingssenter for narkotika, EMCDDA, viser at det i gjennomsnitt er 23 prosent i aldersgruppen 15-64 år som har brukt cannabis noen gang. Andelen i Norge er på rundt 15 prosent. Når det gjelder den nylige bruken, i løpet av siste år, ligger snittet i Europa på sju prosent. Tallet

Noen gangers bruk av illegale stoffer utenom cannabis

for vårt langstrakte land ligger her på fire prosent. Hvis man tar for seg for aldersgruppen 15-34 år er tallet for bruk i verdensdelen vår er på sju prosent de siste 30 dager, mens det i Norges befolkning i samme aldersgruppe kun er to prosent som har brukt siste måned.

"ALLE" BRUKER

Ser man på bruken av kokain, noe man kan få inntrykk av at alle driver med hvis man titter på overskriftene i avisstativet, ligger Norge veldig godt an her også. Fra 15 til 8 prosent av innbyggere mellom 15 og 34 år i noen land, som Storbritannia, Spania og Danmark, oppgir å ha prøvd stoffet. Gjennomsnittet i Europa ligger på seks prosent, mens det blant nordmenn i samme aldersgruppe kun er fire prosent som har sniffet det hvite stoffet.

Når det gjelder amfetamin ligger vi omtrent på samme nivå som gjennomsnittet i Europa.

DET VIRKER

Ser man objektivt på tallene ovenfor er det lett å se at Norges restriktive narkotikapolitikk virker. Ungdom oppgir ofte at de ikke forsøker et drag av jointen nettopp fordi det er ulovlig. Det er en barriere som de aller fleste ikke vil hoppe over. Og denne barrieren hindrer trolig at enda flere bytter ut de aktive vennene de hadde, setter seg på rommet sitt og forsvinner inn i tåka.

Inntrykket fra media er at mange personer ønsker å avkriminalisere bruken av narkotika. De er ikke mange, men få – og med syltynne argumenter.

Hvert år fengsles mellom 70 og 80 barn i Norge. De fleste i varetekt. Den siste tiden har det vært færre ungdommer i fengsel enn tidligere, og antall straffereaksjoner for mindreårige har gått ned. Likevel er det til enhver tid en håndfull innsatte mellom 15 og 18 år i norske fengsler.

Dette er ungdommer som har begått alvorlig og gjentatt kriminalitet, som har sammensatte og komplekse problemer, og som har «brukt opp» de tiltakene barnevernet og andre tjenester kan tilby. Mange har flere samfunnsstraffer og betingede dommer bak seg. I disse tilfellene blir hensynet til samfunnsvern avgjørende.

ENESTE ALTERNATIV

Når fengsel er eneste alternativ for å skjerme samfunnet, finnes det flere spesialtiltak innenfor kriminalomsorgen. Dette er tiltak som har mål om å redusere skadevirkninger av fengselsoppholdet, og legge til rette for en kvalitativ god tilbakeføring til samfunnet. Det finns en egen ungdomsenhet, foreløpig i tilknytning til Bergen fengsel, hvor ungdommene får tett oppfølging av et tverrfaglig og høyt kvalifisert personale. Innsatte er avskjermet fra voksne, og det jobbes mye i forhold til reetablering i nærmiljøet. I Oslo fengsel finnes et eget ungdoms tiltak, som ble opprettet som et strakstiltak i påvente av en eventuell tilsvarende enhet på Østlandet. Her er ikke innsatte adskilt fra voksne i en egen avdeling. Dette er et dag, kveld- og helgetilbud hvor det tilbys individuell oppfølging av de yngste, og det jobbes mye med en strukturert og målrettet løslatelsesprosess.

UNGDOMSSTRAFF

I disse dager ventes det på muligheten for å iverksette Ungdomsstraff som ny straffereaksjon. Dette skal være et alternativ til ubetinget fengselsstraff, og i noen tilfeller samfunnsstraff. Ungdomsstraff ble vedtatt i 2011, men har foreløpig ikke trådd i kraft. Ungdomsstraffen bygger på en «konflikttrådsmodell», og ilegges av domstolen som også fastsetter gjennomføringstid og subsidiær fengselsstraff. Dette vil være en straffereaksjon for unge mellom 15 og 18 år som begår alvorlig og gjentagende kriminalitet. Det vil gjennomføres ungdomsstormøter med gjerningsmann, offer og relevante representanter fra hjelpeapparatet. Prosessen ledes av en ungdomskoordinator. Stormøtet skal resultere i en kontrakt/avtale som inneholder kriminalitetsforebyggende tiltak av både straffende og motiverende karakter, med mulighet for en varighet på mellom seks måneder og to år. Ungdomsstraffen skal være en tydelig reaksjon, samtidig som den er tilpasset den unges livssituasjon og behov.

Jeg er positiv til ungdomsstraff. Ungdomsstraff bygger på prinsippene til Prosjekt Oppfølgingsteam som har vist til gode resultater. Men jeg er likevel usikker på om ungdomsstraffen vil bli et tilbud til de få enkeltpersonene under 18 år som sitter i fengsel i dag. Vil dette bli et alternativ for dem, eller vil disse fortsatt utfordre alle systemer i så stor grad at fengsel blir den siste utvei uansett?

Ungdo

m i fengsel

- Vi bryr oss om n

Åpningen av årets utdanningskonferanse var tradisjonen tro et av høydepunktene for mange av de fremmøtte. Det var ikke mye uenighet å spore blant de som holdt innlegg for de rundt 600 konferansedeltakerne, og felles for de alle var at de marte til fortsatt kamp mot narkotika.

Generalsekretær Lars Holmen i NNPF var i år tilbake på talerstolen der han omtalte norsk narkotikapolitikk fra mange sider. «Det er ingen foreldre som på ramme alvor ønsker at barna deres skal begynne med narkotika» sa Holmen før han fulgte opp med tre fokusområder som må på plass for å oppnå visjonen om et narkotika fritt

samfunn. Dette er forebyggende arbeid, tilbudsreducerende arbeid og rehabiliterende arbeid.

«Det vi faktisk trenger er en tydelig og villet narkotikapolitikk. En politikk som har et generasjonsperspektiv og ikke et perspektiv som strekker seg frem gjennom neste Stortingsperiode». Holmen var opptatt av at politikken både måtte fange opp enkeltmennesket og de samfunnsmessige faktorene.

Som vanlig gav generalsekretæren noen stikk og utfordringer til ledere i sentrale etater og embeter, men han delte også ut ros. Tolldirektør Bjørn Røse fikk honnør for sin klare og tydelige tale i narkotikadebatten og ble bedt om å lage en tankesmie med

andre sentrale ledere der narkotikapolitikken sto på dagsorden. For Holmen la ikke skjul på sin misnøye med politiledelsen, en ledelse han mente burde være mer synlig i narkotikadebatten, en debatt der forkjempere av legalisering og avkriminalisering får for mye oppmerksomhet.

- Vi bryr oss om neste generasjon og vi er mot legalisering og avkriminalisering av narkotika! Dette proklamerte riksadvokaten fra talerstolen på det som han trodde var hans 20. konferanse. Han var innom sine kritiske anmerkninger til politianalysen og det gledet nok mange at han fortsatt har fokus på at etterforskning av narkotikasaker skal ha en høy prioritet og status i politiet. Den alltid engasjerte

neste generasjon!

riksadvokaten mente at en av hovedgrunnene til at narkotikabekjempelsen går bra i enkelte politidistrikt skyldes at distriktet har en tydelig og klar politimester. Dette var nok en gang klar tale fra riksadvokaten.

Tolldirektøren la i sitt innlegg vekt på trusselen som nye psykoaktive substanser utgjør og oppfordret til økt fokus rundt tema. Røse svarte også på spørsmålet han selv stilte under åpningskonferansen i Molde i 2012: har vi innlandsproduksjon av narkotika i Norge? Svaret var ikke overraskende «ja» og det er grunn til å anta at tema dukker opp på neste konferanseåpning også. En konferanse som finner sted 17. til 19. oktober 2014 i Trondheim.

MOTGIFT 4-2013

- Hyggelig å bli lagt merke til

Utdanningskonferansens forbyggende stipend, også kjent som lotteri-prisen, gikk denne gang til Gatelaget i Asker. Prisen var også i år på 20 000 kroner.

Gatelaget for menn over 25 år med rusproblemer ble startet i høst med fotballklubbens Rune Klemetsdal som integreringsansvarlig. Tilbudet henvender seg til spillere i hovedsak bosatt i Asker kommune og er ett dagtid tilbud.

Med laget ønsker man å ha fokus på rusmisbrukerens behov for hjelp til å skape en bedre hverdag.

- Veldig hyggelig å bli lagt merke til, både for oss som startet prosjektet og for spillerne våre, sier Klemetsdal. Ved oppstart i høst hadde han fire spillere på laget, nå er det 11 som har meldt seg på og det er en økende interesse, forteller Klemetsdal.

Foreløpig er det ikke så mange lag med i serien for gatelaget.

Men fotballen er bare en del av virksomheten til gatelaget.

- Fotballen er en del av det fysiske arbeidet, for mange av spillerne våre er det sosiale vel så viktig - og det å komme seg ut av isolasjonen. I tillegg

samarbeider vi med Nav og russeksjonen i kommunen med å løse praktiske problem.

Gatelaget er også i ferd med å få markertiltak inn i konseptet i samarbeid med kommunen og private næringsdrivende, så ballsparkingen på banen er bare startskuddet for å bedre livene til spillerne, sier Klemetsdal.

Stipender 2014

Et av høydepunktene under utdanningskonferansene er utdeling av årets stipender. Årets stipender er tildelt:

NNPF stipendet, 25 000 kr. tildelt Roar Abrahamsen, Toll Sandefjord.

SNPF stipendet, tur til SNPF konferansen tildelt Tolloverinspektør Arild Øverby og Førstetollinspektør Sveinung Skjørsæter, Tollvesenets Gods og etterretningskontor

Mediahuset stipendet 10 000 kr tildelt Mons Klaussen, Svolvær politistasjon

Bry deg stipendet 30 000 kr tildelt Bjørn Kolmannskog, Risør politistasjon

LIVET SUGER

- regelmessig

Mias ønske om en slankere kropp bragte henne inn i et årelangt misbruk av sentralstimulerende rusmidler. Hun laget sin egen moral så hun kunne fortsette sine løgner og bedragerier, selv om det gikk ut over alle andre. Hun var "platas" overklasse. Vendepunktet kom da familien vendte henne ryggen.

Mia Tørnblom er i dag en av Sveriges mest populære foredragsholdere.

Hennes budskap er enkelt. På samme måte som fysisk kondisjon må trenes, må man gjøre det samme med sjelens kondisjon. Selvfølelse er ferskvare. Selvtillit og selvfølelse er ikke det samme. Selvfølelse er hvordan vi oppfatter oss selv, og vi bruker mye energi på å sammenligne oss med andre, spesielt de vi oppfatter som bedre enn oss selv. Vi er altfor flink til å snakke oss selv ned, i stedet for å belønne oss selv. På den måten tappes "mårbrakontoen".

Det var ingenting med hennes bakgrunn som tilsa at hun skulle bli narokoman. Hun var flink på skolen, deltok i idrett og vokste opp i en familie med mye kjærlighet. Hennes pene ansikt

fikk hun stadige komplementer for, men resten av kroppen syntes hun selv at hun hadde for mye av. Hun sammenlignet seg med de tynne modellvenninnene hun vanket med, slik ville hun også være. Hun fikk derfor foreskrevet amfetaminholdige slankemidler for å komme raskt ned i vekt. Rusopplevelsen disse ga, ville hun ha mer av. Hun økte dosen og spedde på med kokain. Det gikk ikke lang tid før hun fikk problemer med å kombinere jobb som negledesigner med daglig bruk av sentralstimulerende rusmidler. Jobben krevde konsentrasjon, mens hennes "indre" var rastløs og stadig sugen på mer dop.

Etter at hun ble introdusert for heroin, fulgte det ytterligere kriminalitet med

- smugling, svik, bedragerier. En periode bodde hun i Oslo, og smuglet stoff mellom Sverige og Norge. Leiligheten hennes ble også brukt til oppbevaring av stoff. Hun var uredd, og gjorde det andre ikke torde. Gikk det dårlig, skyldte hun på alle andre, eller på uflaks. Selv om hun ble beskyldt for urett hun hadde gjort, følte hun seg krenket. En gang stjal hun masse stoff fra en kamerat, men skyldte på han selv. Han hadde sikkert selv tenkt å lure henne! Hun trodde på sine egne løgner.

"PLATAS OVERKLASSE"

Hun lagde sine egne regler om hva som var rett og galt. Hun forsvarte sine egne handlinger, selv om dette gikk ut over andre. Hun identifiserte seg ikke med de gatenarkomane, men

mer som en "Platas overklasse". Hun kledte seg fint, og var alltid velstelt. Hun dro fordeler av å være søt jente, men det kostet henne også mye. "Mårbra-kontoen" gikk i minus, og kredditen var stadig mer stoff.

VENDEPUNKTET

Vendepunktet kom, da hennes egen mor nektet å slippe henne inn i huset, men henviste henne til sosialkontoret. Da hadde også søsteren vendt henne ryggen. Hun fikk sjokk. Politiet kom tilfeldig, og hun innrømmet umiddelbart at hun hadde begått flere bedragerier dagen før. Hun ble dømt til behandling i stedet for fengsel, og gjennomgikk rusbehandling etter 12-trinnsmodellen. Det hjalp henne ut av misbruket, men hun deltar stadig i møter i AN, for å bli påminnet om hvor

kort veien er tilbake. Hun utviklet også sin måte å fortelle at hun var god nok, noe hun nå gjør forretningsmessig suksess med.

VI MÅ TILGI OSS SELV

I dag driver hun firmaet MT-gruppen sammen med sin mann, Micke. Hun foreleser for personer og organisasjoner om mestring, i trening på å styrke selvfølelsen, individuelt og kollektivt. Mia forteller at hun har bygget sin suksess på sine egne feil og tabber. Hun måtte gjøre en storrengjøring i livet, da hun sluttet å ruse seg, og hun fant ut hun måtte fortsette rengjøringen i det daglige. Hun valgte å betale tilbake penger til folk hun sto i gjeld til. Hun ba også om tilgivelse for den urett hun hadde forårsaket. - Gjør vi feil, må vi være generøse nok til å tilgi

oss selv, sier hun. -Vi har et ansvar for å ta vare på det mentale. Før hun sovner om kvelden oppsummerer hun det hun er fornøyd med fra dagen. På den måten fylles kontoen.

VÅRT ANSVAR

Vi må sette oss realistiske mål, og rose oss selv. Gjør vi feil, må vi være generøse med å tilgi oss selv. Vi har et ansvar for å ta vare på vårt mentale..., livet suger nemlig regelmessig, og det må vi gjøre noe med.

Mia holdt et inspirasjonsforedrag for deltakerne på årets utdanningskonferanse, og er det noe våre etater kan trenge i disse tider, er det påfyll på "mårbra-kontoen". Takk til Mia - og til oss andre: Vi duger!!! Ikke glem å minne dine kolleger også om det iblant.

MS 13 I N

Det var en mørk og dystert høstkveld i Oslo i 2009. Politiet i Oslo pågrep personer med tilknytning til noe de ikke visste omfanget av. Dagen etterpå var politiet innkalt til møte med Oslo kommune og barnevernet etter en rekke bekymringsmeldinger om utviklingen av et ukjent gjengmiljø. Var det beryktede MS 13 i ferd med å feste rot i Norge?

Det var god grunn til bekymring. Politiet fant ut gjennom sine informanter, spaning og andre informasjonskanaler at utgangspunktet var en tatoveringsjappe nederst på Carl Johan. Eierne av denne sjappa rekrutterte kriminell ungdom som fikk tato-

veringer og tilhørighet til en etablert voldelig gjeng fra Sør Amerika. Opptakskravene var blant annet å bli banket gul og blå av flere medlemmer i 13 sekunder, såkalt "jump in". Overlevde man dette var man en del av gjengen. Men var dette det ekte MS 13 som virkelig hadde kommet til Norge?

TO GRUPPERINGER

Politiet mobiliserte til et samarbeid internt for å få svar på dette. De så en todelt gruppering i gjengen: de unge og de litt mer seriøse. De litt mere seriøse var kriminelle 17-19 åringer og hadde tilknytning til Tattoo 13. De hadde gjennomgått "Jump In" og var i likhet med de unge inspirert fra gjengfilmen Sin Nombre. De unge var fra 12 til 15 år, drev mye narkotikakriminalitet og ransvirksomhet og de tatoverte seg hjemme på gutterommet. Politiet så ingen klar sammenheng mellom de unge og de seriøse, annet enn at de lånte tatoveringsutstyr av hverandre. Ellers drev disse grupperingene helt uavhengig av hverandre.

GLAD I VOLD

Hvem var disse ungdommene egentlig? Etter å ha pågrepet en av dem en lang rekke ganger, fikk gutta på Gatepatroljen i Oslo PD høre historien

hans. La oss kalle ham "Jørgen". Hans barndom på Tveita inneholdt en alkoholisert mor, mye inn og ut av institusjoner og fosterhjem, i tillegg til rus og kriminalitet fra 13 års alderen. Han begynte med såkalt "automatbrekk" (tømming av spilleautomater) og ruset seg på alkohol, hasj og litt kokain. Etter hvert ble det tyngre stoffer og hardere kriminalitet.

Jørgen ble glad i vold. Etter hvert som tenårene gikk, mistet han begrepet om hva som var virkelig og begynte å gi faen. Han kjedet seg og ønsket noe ekstremt. Noen hadde fortalt ham at en ny gjeng var i ferd med å vokse til nederst på Karl Johan. Denne gjengen baserte seg på vold. Dette var jo perfekt for ham! Han møtte opp på Tattoo 13 og sa: "jeg vil være med i MS 13". Jørgen var 17 år og stor for alderen. Han fikk MS 13-tatovering som de fleste andre i gjengen. Jørgen fikk mye tatoveringer den dagen, og alle ble tatt hjemme hos en av tattovøren på Tattoo 13.

Han ble også fortalt at han måtte igjennom opptakskravet: Jump In. Jørgen ønsket ikke å bli frivillig banka opp. Han ville sloss tilbake. Derfor ble opptakskravet han at han skulle i ringen mot 2-3 andre. Jørgen vant. Han banka dem til og med ganske bra.

MS 13

MS = Mara Salvatrucha

13 = M - den 13. bokstav i alfabetet

Gjengmiljø som ble grunnlagt i Los Angeles på begynnelsen av 1980 tallet. Det startet med at innvandrere fra El Salvador ville beskytte seg selv mot andre mer etablerte gjenger i Los Angeles.

Medlemmene består hovedsaklig av unge gutter med bakgrunn fra Latin Amerika

Kjent for å begå alvorlig kriminalitet, som drap, voldtekt og narkotika-forbrytelser

"IKKE EKTE MS 13"

Jørgen hadde bestemt seg for å være ekstrem og drive med kriminalitet. Han visste at MS 13 lederne tok inn mye hasj i gjengen. Han ble også tatt flere ganger selv av politiet for salg av hasj på gata i Oslo. Men Jørgen var aldri borti hvordan narkotikaen ble tatt inn i gjengen.

Han merket at det ikke var noen spesiell struktur i gjengen. De som fremstod som leder kranglet seg i mellom om hvem som var sjefen. I tillegg var den ene av dem norsk og den andre polakk. Ingen var fra Sør Amerika. For Jørgen følte det ikke som det ekte MS 13.

Samtidig merket Jørgen at folk var redde for dem. Folk hadde respekt for MS 13 på grunn av deres voldelige rykte. Dette likte Jørgen. Men etter hvert kom det til et punkt hvor han begynte å mistroes. Flere av guttene i gjengen fikk smågutter til gjøre ting i stede for å gjøre det selv. Dette likte han ikke. Han begynte å mislike gutta og sluttet i MS 13.

GODT SAMARBEID OG STORT TRYKK

Samtidig etablerte politiet et aktivt internt samarbeid for å bremse utviklingen av MS 13. De aller fleste relevante avdelinger i Oslo Politidistrikt ble involvert i større eller mindre grad.

Men først og fremst måtte tjenestemennene som skulle jobbe med dette lese seg opp om hva de stod overfor; noen visste ikke hva MS 13 var en gang.

Politiet kontaktet også eksterne samarbeidspartnere. SaLTo (Samordnede Lokale Tiltak i Oslo) spilte en sentral rolle i dette. Politiet ba blant annet om økonomisk hjelp fra Oslo Kommune til å kunne fjerne tatoveringer hvis noen ungdommer ønsket dette

Et av de viktigste tiltakene politiet gjorde, var å stenge Tattoo 13. Det var her det meste av rekrutteringen til MS 13 hadde foregått. Et annet viktig tiltak som politiet så svært god effekt av, var å kalle inn alle ungdommene til bekymringsamtale. Her spilte Bjørn Øvrum ved forbyggende avdeling på Manglerud Politistasjon en viktig rolle. Man dro i forbindelse med disse samtalene veksler på erfaringene rundt Exit-prosjektet fra nynazistene på Manglerud.

Politiet sørget også for å bruke alle lovlige midler de hadde for å fjerne Tattoo 13.

Det var svært lav terskel for å skrive bekymringsmeldinger på de involverte under 18 år og på barna til gjengemedlemmene som var over 18.

Kommuneoverlegen og næringsmidde-

letetaten ble kontaktet med hensyn til de helsemessige faktorene til tatoveringer og inspeksjon av lokalene.

Næringsmiddelcentralen ble kontaktet for inspeksjon av lokalene til Tattoo 13. Skatteetaten bistod med å kontrollere regnskapet til Tattoo 13.

Politiet praktiserte også en god mediestrategi basert på tidligere erfaringer. Politiet gikk ikke ut i media med dette som en gjengproblematikk.

Ordet "gjeng" ble ikke nevnt i det hele tatt. Når dette ble offentlig, var situasjonen allerede over.

Alle disse virkemidlene skapte et stort trykk mot gjengmiljøet, og det funket. Det fikk politiet direkte tilbakemelding på fra enkelte av gjengmedlemmene.

MS 13 I NORGE?

Vi kan starte med utgangspunktet: var dette det virkelige MS 13 som kom til Norge? Politiets svar på dette er nei. Men det er ikke dermed sagt at vi ikke kan stå overfor det i fremtiden.

Politiet får fortsatt inn bekymringsmeldinger om enkeltmennesker med tilknytning til det virkelige MS 13 miljøet. Derfor er det svært viktig å være på tå hev i forhold til disse. Et ekte MS 13 vil ikke være i nærheten av det vi så i 2009 og 2010.

Men politiet står heldigvis bedre rustet nå enn da.

Med livet som innsats:

DRAMAET P

På rom 408 på Hotell Oseberg i Tønsberg, kjemper en ung mann en desperat kamp på liv og død. Han kaster opp blod. Blodtrykket er skyhøyt og hjertet nærmer seg grensen for hva det tåler.

I magen har han 70-80 kuler av plast med metamfetamin. Flere av pakkene lekker. Det er en kamp han ikke kan vinne. André blir bare 24 år. Han dør alene på et vinterkaldt hotellrom 19. februar i et fremmed land.

Han skulle bare på helgetur til Norge, og han var lovet at det ikke var noen risiko. Han hadde fortalt til moren sin i den lille byen Plungé at han skulle reise til nabolandet Latvia. Der skulle han treffe "noen venner". Kjæresten Maria hadde umiddelbart skjönt at noe var i gjære. Hun kjente han så altfor godt til at han kunne lyve. Hun og André drømte om en fremtid sammen. Om en trygg jobb, bare han ble ferdig med studiene og det ble bedre økonomiske tider i landet de elsker.

Kanskje skulle de gi seg pokker i vold, den klamme hånden som arbeidsledighet og alkohol forårsaker i Litauen - reise utenlands og leve som andre europeiske ungdommer. Tiden etter at landet ble med i EU hadde liksom ikke tatt helt av som de hadde drømt om. Alt skulle bli bedre etter at Sovjet-tiden var over. Det hadde de hørt av foreldrene. De skulle få barn når tiden var inne for det, mange barn som skulle gå i barnehage og skole. De skulle ha godt betalte jobber. André ville jobbe i et ingeniørfirma. Maria skulle jobbe deltid så hun kunne være mye sammen med barna. De hadde mange drømmer. Maria likte ikke at han løy. Hun likte heller ikke at han skulle reise til Norge.

I magen har han 70-80 kuler av plast med metamfetamin. Flere av pakkene lekker...

Men nå måtte André få orden på økonomien. Han trengte penger, ikke mye, men nok til å dekke gjelden han hadde pådratt seg. Han hadde, i likhet med flere av vennene, spilt poker på nettet. Internett var en velsignelse. Med ett kunne de spille om ekte penger, ikke bare noen usle litas som, om ikke de hadde blitt spilt bort, hadde gått til Rojenia som var det billigste hjemmelagede brennevinet som var å oppdrive. Ingenting å bli rik på. Men André likte spillet. Selv om han var i ferd med å bli voksen, syntes han det var for mye alvor i tilværelsen. Han likte å bli kalt leken, selv om moren syntes det var på høy tid at han ble voksen, og tok sin fars plass i familien. Han syntes ikke det var så mye å trakte etter. Han ville ikke bli som sin far.

ET SPØRSMÅL OM TID FØR FLAKSEN SKULLE SNU

Spillet gikk tregt for André. Han kom seg liksom ikke ovenpå. Maria mislikte at han brukte mer tid sammen med vennene og på nettet. Hun merket også at det gikk ut over humøret hans. Hun var bekymret for at det skulle ut over studiene hans. Men hva skulle hun gjøre. Hva hun enn sa, så var det alltid kun et spørsmål om tid før alt skulle bli bra. Han lovet henne det.

De fleste av vennene klarte å holde det gående. For André ble utsiktene til rask gevinst en slags forbannelse. Han hadde hørt om venner med flaks, som kunne tjene 5000 euro på en natts spilling. André hadde ikke flaks. Han hadde egentlig aldri hatt det.

ÅRROM 408

Gevinsten uteble, og han måtte låne penger. Ikke av banken, der får man ikke låne uten jobb. Ikke av moren, hun hadde ikke mer enn det hun trengte til å holde hjulene i gang. Etter at hun ble enke, hadde ting gått fra vondt til verre, og selv om mannen drakk, hadde de i alle fall tak over hodet og mat til barna.

Det var heldigvis ikke så mye penger, bare 2500 litas, og det var jo tross alt bare et spørsmål om tid før det var hans tur til å ta hjem potten. Han følte selv at han hadde blitt god. Manglende flaks ville snart bli erstattet med klokt og tålmodig spill. Han lovet seg selv det. Han snakket ikke så mye med Maria om spillingen, fordi han visste at hun ikke likte det.

André kjente ikke mannen med pengene, men han hadde hørt om han. Jurgis var navnet han gikk under. Han tenkte også at pengene kanskje ikke var de reneste, fordi fyren hadde ikke noen vanlig jobb og han hadde visstnok noen tvilsomme kontakter i Vilnius' underverden, men én gang kunne da ikke skade. Han trengte heller ikke skrive søknad og legge frem attester. De færreste av Andrés venner hadde jobb og de sporadiske strøjobbene var ikke mye å vise til om man gikk i banken.

PROBLEMENE HADDE KNAPT BEGYNT

André har aldri vært typen som bekymrer seg. Vennene likte innstillingen hans, og han stilte alltid opp når det trengtes. Livet er lettere å leve

sånn, tenkte han. Være positiv. Det André ikke hadde forestilt seg, var at problemene knapt hadde begynt. Suksessen rundt pokerbordet uteble. Han klarte ikke å betale tilbake innen tidsfristen. Jurgis ville ha pengene tilbake, ikke bare det, men rentene steg for hver dag. Morens enkepensjon hjalp selvsagt ikke stort, og selv om vennene bidro med noen skarve litas, kunne han jo ikke forvente at de skulle ordne opp i hans liv.

Maria foreslo at de skulle flytte fra byen. André ville ikke det. Han hadde jo alle sine der. Moren, småbrødrene, vennene. Han ville heller prøve å få en strøjobb, men de var mange om beinet. Og han hadde dårlig tid.

Peset som skulle følge, hadde André tidligere bare lest om, og sett på film. Det begynte med formaninger og trusler. Først mot han selv og Maria, så mot moren. Selv om han betalte inn noe, var det ikke nok til å stille Jurgis i appetitt. Etter en runde sammen med Jurgis og noen neveføre kamerater av ham i skogene i Zemaitijos, skjønte han at han var i trøbbel.

HVIS DE TOK HANS LIV, VILLE DE IKKE FÅTT PENGENE SINE

Han overlevde, og han visste innerst inne at om de hadde tatt livet av han, så ville de i alle fall ikke få pengene tilbake. Så dumme kunne de jo ikke være. En sprukken leppe og brist i flere ribben – kunne han saktens klare. Han var mer bekymret for Maria, moren og brødrene. Det begynte å haste.

Jurgis var en raus torpedo. Ikke nok med at han velvillig lånte ut penger til fattige og trengende. Han hadde også løsninger når det trengtes som mest.

Alt gikk galt på denne reisen.

André fikk tilbud om å gjøre en liten jobb for å komme seg ajour med deres mellomværende. Jurgis partner trengte et nytt ansikt på ruten mellom Baltikum og Skandinavia. André var heldig. Han var det nye ansiktet.

André hadde aldri tenkt tanken på å bli kriminell. Smugle narkotika? Det var fjernet fra det han sto for, og det samme gjaldt hans nærmeste venner. Han hadde hørt om andre som krysset grensen, men han hadde tross alt andre planer og drømmer. Han og Maria, sammen. Hva skulle han velge? Kunne han velge?

GLADIATORKAMP

Alt gikk galt denne gangen. Noen gjorde en dårlig jobb med innpakkingen av stoffet. For André ble utgangen dødelig. Like før han døde gjorde han noe

som har fått etterforskerne til å undres. Han tok bilder av seg selv, mens han var døende. Bildene forteller om en ung gutt i dødskamp, en totalt meningsløs kamp, der han ikke er levnet en eneste sjanse til å overleve. Det kan sammenlignes med en slaves gladiator-kamp, der utfallet er gitt på forhånd.

André er ikke alene. Mange av hans jevnaldrende fullfører ikke skolen. De færreste er så heldige at de får seg jobb. Mange havner under for alkohol og narkotika. De er sårbare. Lette bytter.

I Plungé har ikke sorgen lagt seg etter Andrés død. Moren har mistet nok en mann i familien. Maria er nå alene om deres drømmer og lengsler.

PENGER VIKTIGERE ENN MENNESKER

Før kalte vi det mafia. Nå heter det organisert kriminalitet. André har blitt et tall i statistikken. Og vi trekker på skuldrene. Han var en del av organisert kriminalitet. Det skal man ikke være. For mennesker som Jurgis er penger åpenbart mer viktig og verdifullt enn menneskeliv.

Hva ville André fortelle oss med sine dødsbilder? Ville han gi oss en beretning om kynismen som råder i dette gamet? Om risikoen man utsettes for? Om at han ikke ville ende sitt liv på denne måten? Skal vi bare trekke på skuldrene? Ville vi reagert annerledes om André ikke kom fra Litauen men fra Norge? Eller ennå verre - en ung norsk jente?

SKAL VI BARE TREKKE PÅ SKULDRENE?

Dette er en beretning som er basert på en sann historie, og den er ikke 100% korrekt. Spesielt er det kontroversielt å berette om hva andre tenker, spesielt når de er død, og ikke kan gi sin egen versjon. Det vi vet er at André bare ble 24 år. Det har ikke vært vår hensikt å legge sten til byrden for Andrés familie. Hensikten har vært å bidra til at hans død ikke skal være forgjeves. Kampen mot organisert kriminalitet må aldri gis opp. Organisert kriminalitet handler mye om grupper. Vi vil formidle at det også kampen om mennesker. Vi kan ikke akseptere at ungdom ofres som slaver på en arena foran et blodtørstig publikum. Vi er publikum, like det eller ikke.

Arbeidsledighet i Litauen

	2011	2012
Kvinner u/ 25 år	25,8%	21,6%
Menn u/ 25 år	34,2%	25,3%

Kilde (countryeconomy.com)

Valuta: 100 litas = 233 kroner

TRENDY GAVER MED MENING!

Gi barn og unge mulighet til å vokse opp i et miljø uten narkotika.

Tips!
Gi bort en flott gave med mening!

Ved å bestille disse flotte gavene støtter du Norsk Narkotikapoliti-forening sin «Bry deg»-kampanje som fokuserer på forebyggende lokale tiltak mot narkotika. Kamp mot narkotika gir resultater!

Vet du nok om narkotika?

- Stoffkunnskap – hva finnes, hvordan ser det ut m.v.
- Indikasjoner på narkotikamisbruk
- Narkotikasituasjonen – trender og utviklingstrekk
- Hvordan forebygge i bedriften, lokalmiljøet og familien

NNPF holder kurs og seminarer.
Kontakt oss på kurs@nnpf.no

BRY DEG
SI NEI TIL NARKOTIKA

Se utvalg og bestill på
www.brydeg.no

NARKOTIKA
POLITI-
FORENING
NNPF

NY PSYK SFÆRE

Alfa-PVT. 5F-UR-144. 2-AI. Ny sambandsinstruks, registreringsnummer på utenlandske kjøretøy eller atter en boybandgruppe? AM-2201. JHW-122. 5-IT. Badesalt, gjødsel eller mote-trend? Are you prepared for the new millenium?

Det var en gang en rev, en bønne og litt pepper. Sagaen om tradisjonell narkotika er svunne tider når trollet har hoppet ut av esken med bustete hår og boblende optimisme. Dyrkingen er i større grad byttet ut med kjemiske formler og det siste tiåret er preget med badesalt, te og russisk rulett. Mens vi tidligere har hatt betegnelser, slang og forkortelser på narkotika i vårt vokabular, er den nye trenden en del mer avansert. Fram til tusenårs-skiftet var bildet relativt oversiktlig. Etter det ble det mer komplisert. Det gikk rett og slett for fort unna for de fleste som jobbet med innførsel, avdekking, påtale og analyse på de lovlige laboratoriene.

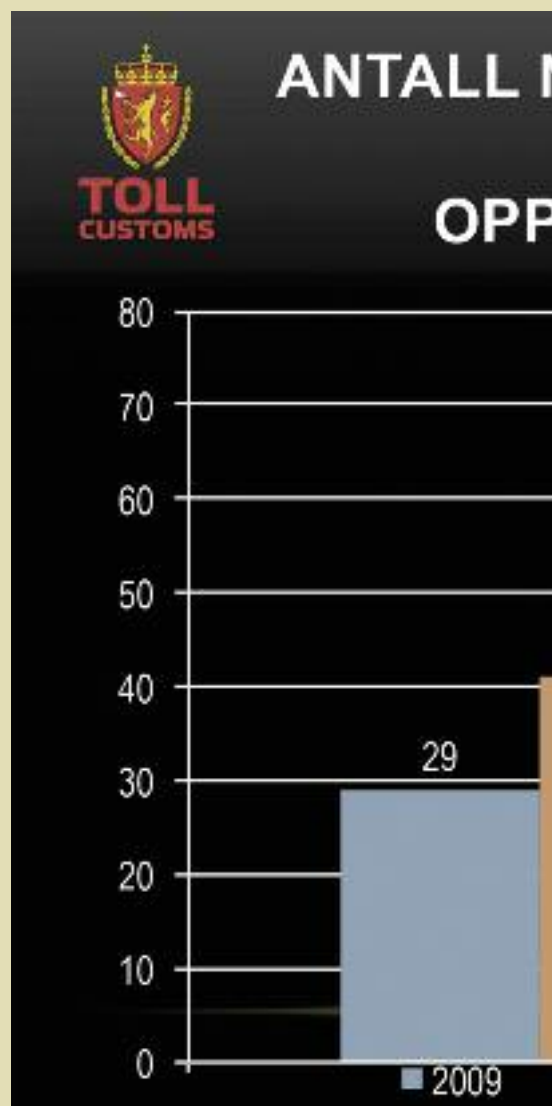
EN RUNDERE NARKOTIKALOV

Den nye felles betegnelsen NPS - new psychoactive substances, også kalt

designerdrugs, legal highs, research chemicals, spice og bathsalt - har vokst som toppskudd i været. Som Motgift skrev om i forrige nummer, er det først i 2013 at det har kommet en ny lovgivning som er i tråd med syntetiske tider. Generisk narkotikalovgivning gir mulighet til å beslaglegge og straffe på stoffer som ikke står positivt oppført på narkotikalistene. Legemiddelverket bestemte at derivater lagd av den kjemiske formelen som står positivt oppført på narkotikalistene, skal ansees som narkotika.

TRANSPORTØREN

NPS (lær det først som sist) er kategorisert i to hovedgrupper: Syntetiske cannabinoider og syntetiske psykoaktive stoffer. Under sistnevnte ligger stoffene katinoner, fenetylaminer og tryptaminer. Det har vært en skremmende økning av nye stoffer som har blitt oppdaget i EU og også beslaglagt i Norge ved innførsel. Bare hos Tollvesenets godskontroll på Gardermoen ble det i 2012 gjort beslag av syntetisk cannabis som tilsvarte mellom 200.000-1 million brukerdoser kontra tradisjonell cannabis. En stor andel av stoffet kom fra Kina.

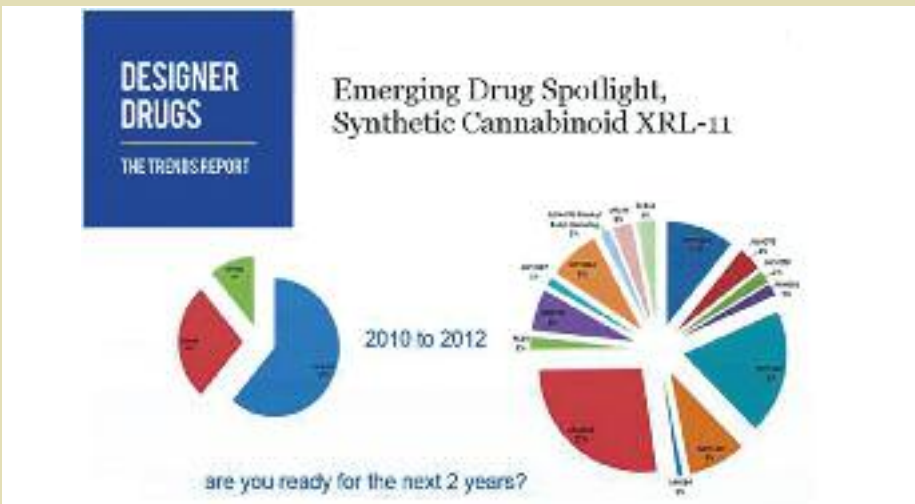

GARANTIER

Internett har gjort tilgangen til narkotika enklere, det er godt over 700 sider som tilbyr narkotika bare i Europa. Det er billigere, bedre utvalg og kvalitet, og man slipper å oppsøke kriminelle miljøer. Risikoen for å bli tatt er svært liten, det er kun en brøkdel av posten som blir kontrollert. En del av sakene henlegges og de som blir avgjort får som regel en bot. I tillegg er det lett å skjule sporene sine med fiktive navn, postkasser og transaksjoner med bitcoin og SpendOn kort. Erstatningsleveranser er ofte vanlig, for å få kundene til å velge akkurat de som sin faste dealer. Skulle pakken bli borte eller beslaglagt, fortsetter leverandøren å sende det du har bestilt helt til varen dumper ned i postkassen. Hvor stoffet kommer fra og at produksjonsfasilitetene er kummerlige virker som irrelevant og tankeløst fra bestiller. Akkurat så lite som tanken på at kokainet de sniffer i nesa, kanskje har kommet ut av rompa til en innvendig kurer.

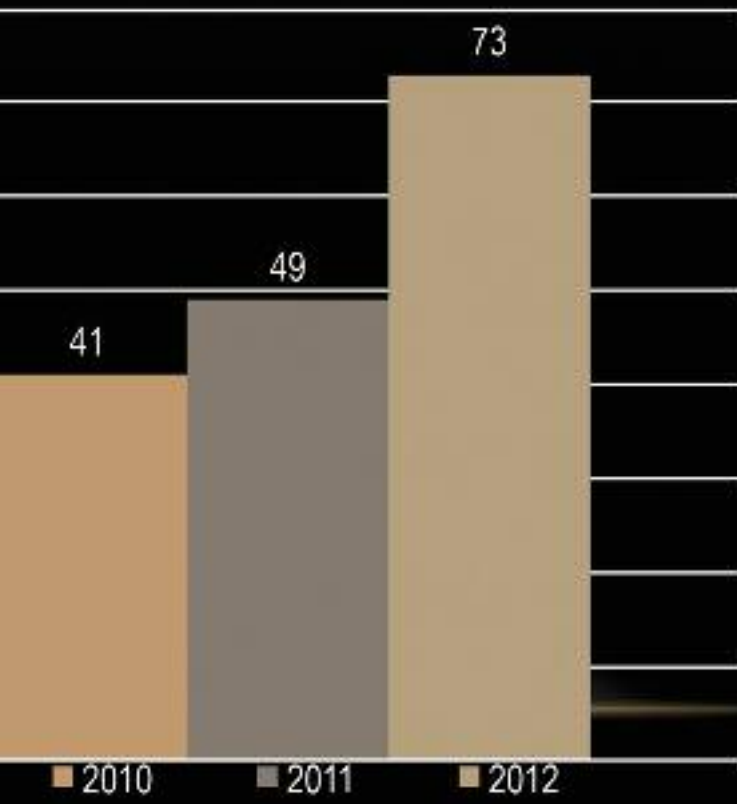
INN I DET UKJENTE

Innholdet i blandingene er svært vari-

NYE SYNTETISKE NARKOTISKE STOFFER PÅ DAGET I EUROPA PER ÅR

abelt, både med tanke på hvilke stoffer som de inneholder, og renhetsgrad av stoffene. Brukere risikerer derfor uforutsigbar effekt og utilsiktede overdoseringer. Svært mange av dødstilfellene er knyttet til psykiatri. Effektene er voldsomme, da en del av dem har hallusinogen virkning. Dette dokumenteres godt ved diverse surrealistiske filmklipp på nett, og i tillegg kjenner vi til drap og selvmord knyttet til bruk av NPS gjennom norsk media. Så vet folk konsekvensen når de inntar diverse urteblandinger, pulver og piller? Selvfølgelig ikke.

TESTING

Bruk av syntetisk cannabis vil ikke vises på tradisjonelle urintester, og i blod blir det kun testet på det man positivt ser etter. Så negative prøver utelukker ikke at vedkommende er påvirket på prøvetidspunktet. I tillegg kan over 400 forskjellige stoffer kjøpes på internett for å få negative urinprøver. Folkehelseinstituttet (FHI) i Norge har foretatt screening av alle kjøresaker. Her ble det i gjennomsnitt funnet tre stoffer; amfetamin, hasj og

benzo. Typiske saker er menn som kjører uten førerkort og er kjenninger av politiet. Der brukeren selv sa han hatt inntatt NPS eller det forelå andre mistanker om dette, ble det foretatt et utvidet søk. I disse tilfellene ble det avdekket andre stoffer i kun 2,2 prosent av sakene.

Hva betyr det? Mest sannsynlig at stoffet FHI utførte testen på allerede var "borte". De foretok tester på kjente strukturer, mens det de reelt testet var stoff med en annen struktur. Så det du ikke med sikkerhet ser etter, finner du heller ikke! NMS Labs illustrert dette med at en kake i 2010 ble fordelt på tre, mens i 2012 måtte 15 kjente stoffer dele på den. Og hvis man nå ser for seg kaken i 2013 og framover, med kjente og ukjente strukturer, vil vi snart se kakesmuler istedenfor kakestykker. Så er du klar for å henge med videre?

MANN I DAMEUNDERTØY DREPTE NABOENS PYGMEGEIT

Andre syntetiske stoffer enn cannabinoider, som for eksempel fenetylaminer, tryptaminer og katinoner har en

I FEM UTGAVER AV MOTGIFT VIL VI GÅ NÆRMERE INN PÅ HVERT ENKELT AV DE NYE PSYKOAKTIVE SUBSTANSENE.

1 2 3 4 5

stimulerende, hallusinogen eller psykodelisk virkning. Effektene er svært sterke og mye mer hallusinogent enn tidligere. Bissar og absurd oppførsel som hos den amerikanske 19-åringen ruset på badesalt nevnt ovenfor, er et eksempel. Kritiske fysiske bivirkninger som svært høy kroppstemperatur, nyresvikt, celledød og forgiftninger kan inntre. Obduksjoner har i tilfeller vist kroppstemperatur på opptil 44 grader flere timer etter inntruffet død.

TILBAKE TIL FREMTIDEN

Men hvor nye er stoffene? Oppskrift og testing av kjemiske formler ligger åpent på nett og gjør det enkelt for de som måtte ønske å tjene til livets brød på andres død. I tillegg finnes diverse netttforum hvor virkninger og erfaringer blir diskutert, og gir brukerne en falsk trygghet hva de har i vente. Det blir børstet støv av gamle legemidler som blir modifisert, samt at mer kjente legemidler som sykehusopiodet fentanyl, ketamin, ritalin sitt virkestoff metylfenidat, samt alle former for benzodiazepiner er hyppig brukt. Listen er nesten uuttømmelig og den gode gamle felleskatalogen blir brukt av flere enn den burde.

NYTT GIR

Endring av strukturer, sterkere virkning og større grad av stoffblandinger gjør det farligere, mer uforutsigbart og vanskeligere å analysere. Lavere konsentrasjon av hvert stoff i et blandingprodukt gjør det lettere å slippe unna ved testing da det setter svært høye krav til analyseverktøyene. Sterkere virkning utgjør større risiko for psykoser og forskrudde handlinger for brukere samt omgivelsene, i tillegg er faren langt flere forgiftningstilfeller. Endring av strukturer gjør at testene viser negativt resultat som gjør at brukeren kanskje unnslipper straff. Med et økende antall rusmidler på markedet som er billig, lett tilgjengelig og vanskelig å påvise, ligger de kriminelle et hestehode foran. Desto større grunn til å sale opp, hive seg på ryggen og piske videre.

Kilder: Internett, Folkehelseinstituttet og Tollvesenet

**Nymotens LSD (syntetisk fenetylaminer).
Koster en tiendel på nett ift tradisjonell
LSD, men selges på gata som LSD.
Brukeren blir loppet for penger, og dealer
tjener mer. Veldig i vinden nå.
Foto Grethe Larssen**

Kriminalteknisk lydarbeid/Forensic Audio:

Jeg hører ikke hva de sier

Kriminalteknisk lydarbeid, (Forensic Audio) er lydarbeid på høyt faglig nivå, med til dels spesiallagde tekniske løsninger. Arbeidet består av sikring, rensing, tolkning og presentasjon av lyd data og dets opprinnelse. Her forklarer Truls Birkeland i detalj hvordan informasjon kan benyttes mer effektivt i en rekke ulike saker.

DÅRLIG TALETYDELIGHET

Ønsket om å rense lydopptak er som oftest begrunnet i mangel av tale tydelighet.

Opptakene kan være gjort i støyfulle omgivelser, uønskede hendelser kan påvirke opptaket, opptakene kan være gjort på dårlig eller defekt utstyr eller de kan være dårlig utført.

En rensing og rekonstruksjon av opptakene kan i mange tilfeller hente ut taleinformasjon som i første omgang

syntes umulig.

HER ER JO BARE STØY

Mulighetene for å hente noe ut av et opptak med mye støy er avhengig av signal /støyforholdet på opptaket, altså forholdet mellom det du ønsker å beholde og det du ønsker å fjerne. Hvis det du ønsker å beholde totalt overskygges av støy er der kanskje lite å hente. Med mindre vi er heldige. Kanskje overskygges talen av hendelser som repeteres og som er helt like. Som eksempel fra to forskjellige saker jeg har arbeidet med ble talen overskygget av en repeterende telefonsvarer. Opptaket inneholdt Telenors automatiske svar som sa; - De har kommet til ett ubrukt nummer. Denne beskjeden ble repetert igjen og igjen og overskygget samtalen som skjedde i bakgrunnen mellom oppringer og en kollega ved hans side.

I slike tilfeller, hvor støykilden er lik og repeterende, er det mulig å hente ut en repetisjon og bruke den som mal

for å fjerne de andre. I begge disse tilfellene forsvant telefonsvareren fra Telenor, og samtalene i bakgrunnen fremstod tolkbare.

En TV eller radio i bakgrunnen ødelegger fort taleforståelse. Da forsøker jeg å få tak i en kopi av programmet, og bruker den på samme måte som over, - som en omvendt maske for å fjerne lyden av TV eller radio.

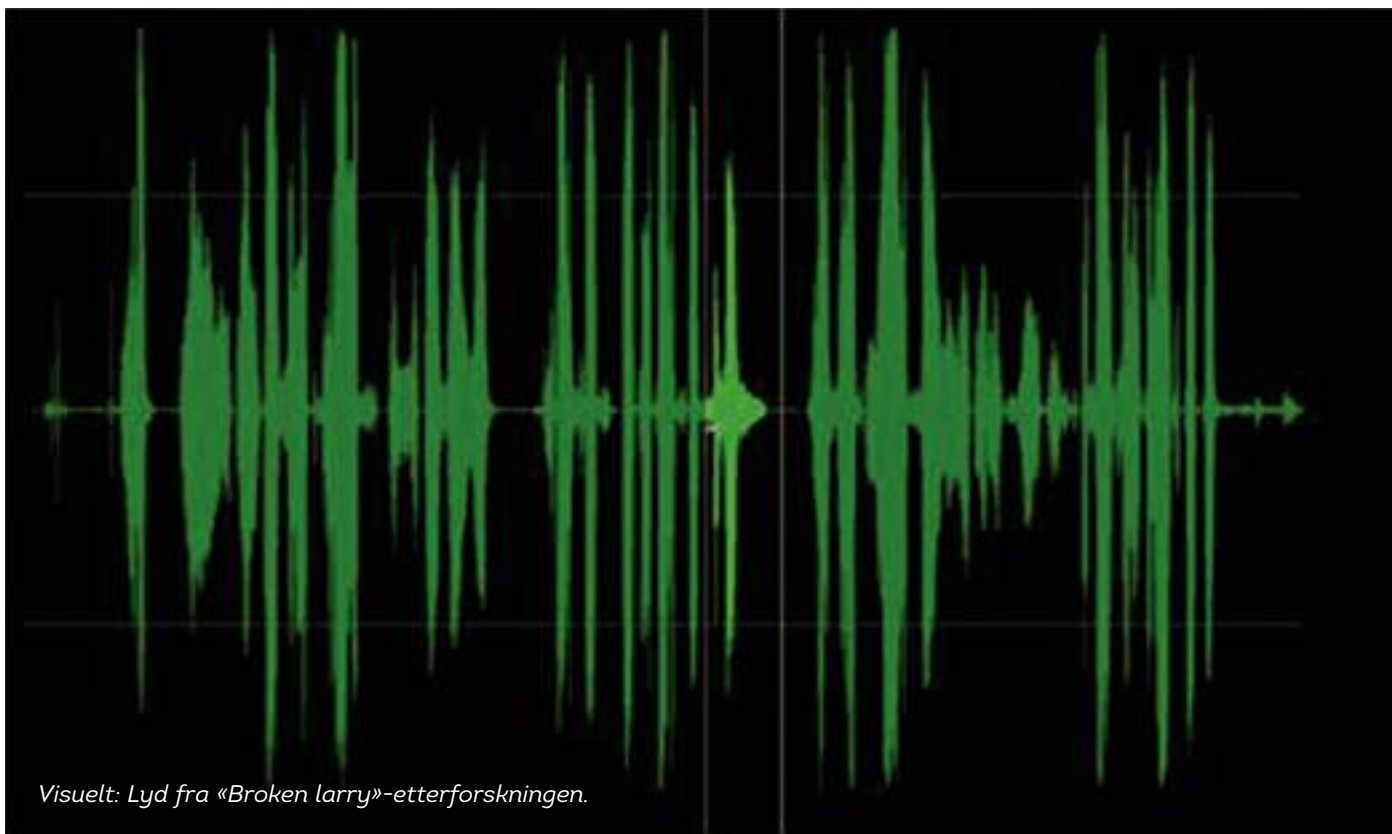
Kanskje overskygges tale av hendelser som innehar helt andre frekvenser enn stemme.

Frekvenser som er viktig for taleforståelse ligger i et begrenset område, vi trenger ikke lytte til hele frekvensområdet for å kunne tolke tale.

Det kan være at lavfrekvent bilstøy overskygger tale, eller det kan være høyfrekvent sus.

I slike tilfeller kan bruk av høypass og lavpass filtre fjerne støyen, og tale fremstå som tolkbar.

Kanskje overskygges tale av statistisk

Visuelt: Lyd fra «Broken larry»-etterforskningen.

støy, - en vei i bakgrunnen, en vifte eller et ventilasjons-system. Statisk støy kan som oftest fjernes med adaptive filtre, filtre som kan læres opp til hva som anses for å være støy. Jo mer statisk støyen er, jo mer forsvinner ved vask.

Enkelte rensoperasjoner er tidkrevende. Problemområder i opptak er som regel ikke de samme fra gang til gang, og filtersett må utvikles på nytt for hvert opptak og oftest for hver hendelse.

Av og til er de enkelte ordene som blir sagt av så stor betydning at en grundig rensing kan forsvares.

Andre ganger er sannsynligheten for at enkelte ord skal være så viktige mindre, - gjerne ut fra sammenhengen de står i, og en grundig rensing er ikke nødvendig.

ORIGINALITET

Spørsmålet om et opptak kan være manipulert, reises ofte. Innhold og

mening kan i dag enkelt endres med relativt enkel programvare på en vanlig PC.

Sikring av originalopptak samt forsøk på å bevise opptakets originalitet er derfor også en del av kriminalteknisk lydarbeide.

For i det hele tatt kunne si noe om et opptak kan ha blitt endret, eller om opptaket er originalt, må en rekke forutsetninger være til stede. Jeg vet hvilke, og jeg benytter etablerte metoder for å forsøke å bevise originalitet. Ofte kan en uttalelse om at opptak ikke kan utelukkes å være endret, være vel så viktig for saken.

Hvis ikke originalopptak foreligger sammen med original opptaker og tilbehør, kan ikke originalitet bevises. Det er dog mulig å bevise at et opptak er endret, og det er mulig å si noe om sannsynligheten for at det ikke er endret.

Det finnes mer enn du først hører. Av og til kan lyden av hendelser på et opptak være viktigere å identifisere enn å renske for å bedre taletydighet. Som eksempel kan nevnes taleregistratorer etter inntrufne ulykker, eller opptak av situasjoner med skudd. Her vil det ofte være av interesse for etterforskere eller andre å få frem lyder av brytere eller hendler som blir aktivisert, alarmer som går, eller kartlegge typer av brukte våpen.

Ved å fjerne det som ligger fremst i lydbildet, gjerne tale, er det ofte mulig

å hente ut informasjon om andre hendelser som kan belyse hendelsesforløpet.

Disse lyder kan både fortelle noe om rekkefølge på hendelser, og de kan fortelle noe om hva som laget lyden.

Ved å lage referanseopptak av mulig brukte våpen, tatt opp på samme plass med samme eller liknende opptaker, vil det være mulig å fortelle hvilket våpen som ble avfyrt. Nøyaktig bestemmelse av skuddtakten er også viktig funn ved slike analyser.

Ved å analysere opptak fra en bil, finner vi lag på lag av informasjon. Lyden av motoren i bilen forteller hvilket RPM motoren har. Det beskriver kjørestil og kan peke på om det er en bensin eller diesel motor. Lyden viser også klart clutching og når bilen står stille.

Lyden dekkene lager i møte med underlag indikerer farten på bilen og type veidekke.

Lyden av fartsdumper eller andre vertikale hindringer fremstår klart. Lyden av trafikklys ved gangfelt kan gi viktige spor, sammen med andre eksteriør lyder.

Til sammen kan all denne informasjon presenteres på en tidslinje, og bli et "lyd" kart over bilens bevegelser.

LEVENDE TIDSLINJER

I flere og fler saker utarbeider jeg levende tidslinjer hvor produktet er en video eller en Prezi presentasjon av tidslinje med lyd, som visualiserer

Om artikkelforfatteren:

Truls Birkeland har bistått etaten med kriminalteknisk lyd og videoarbeid i alvorlige narkotikasaker, drapssaker, vold og sedelighetssaker og grove tyveri siden tidlig 2004.

Birkeland fungerer som sakkyndig i Tingretten og Lagmannsretten.

Han er også mye brukt foredragsholder, både på påtalemøter, NNPFs utdanningskonferanser og internt for større ausnitt.

sammenheng mellom lyd og tid. En slik video kan inneholde bilde av bølgeformen med en indikator som viser lydens forløp. Den kan også inneholde kommentarer og indikatorer for viktige funn som man ønsker å fokusere på. Slike presentasjoner gjør det enklere å styre tilhørers fokus. Dette forenkler presentasjonen og forståelsen av lydbevis i retten eller i andre fora.

ERFARINGER OG UTFORDRINGER

Under arbeid med særs vanskelige lyd-filer sitter jeg gjerne timevis med opp-takene.

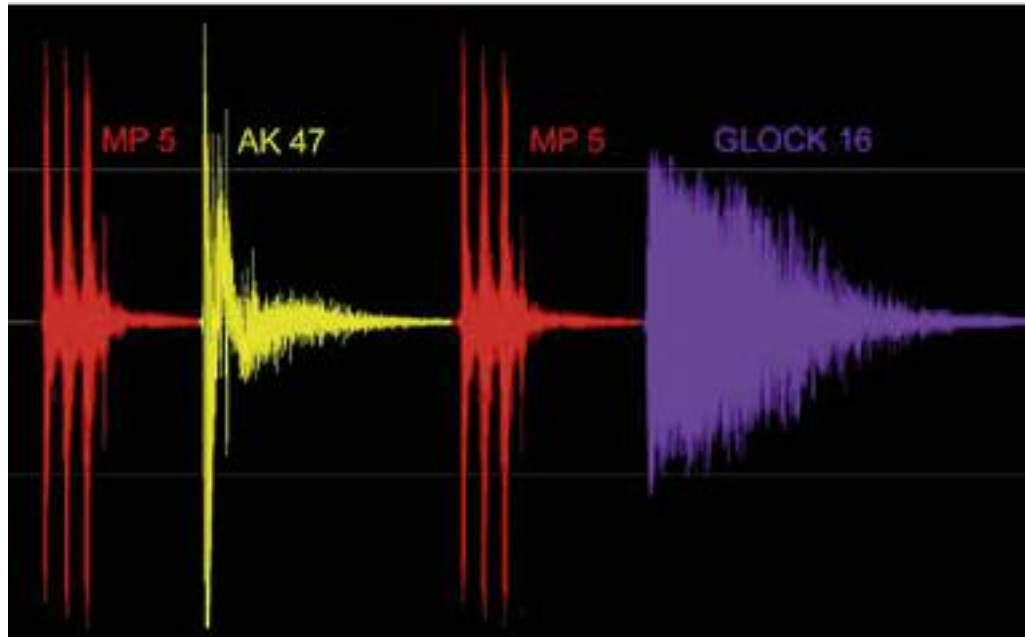
Jeg lytter og skrur, bøyer og bender for å kunne tolke hva som blir sagt.

Mitt mål for når jeg er fornøyd er basert på hva jeg forstår av samtalen målt opp mot den tid jeg er gitt av oppdragsgiver.

Og det er helt klart at taleforståelse er proporsjonal med investert tid. Jo mer jeg lytter og arbeider med en vanskelig sak, jo mer forstår jeg av hva som blir sagt.

Jeg er fornøyd med den ordningen vi har i Norge som innebærer at jeg ikke tolker, - men renser og forbereder, og overlater til etterforsker/analyse/tolker til å tolke og skrive ut innholdet.

Utfordringen er når oppdragsgiver mottar et renset opptak, setter det på PC høyttalerne sine, skrur opp og hører igjennom en gang.

Visuelt: Lyden av et skudd.

Jeg skjønner at oppdragsgiver kan bli frustrert av det dere hører første gang.

Mitt ønske er dog at den som skal skrive ut samtale fra et vanskelig opptak skjønner at resultatet er avhengig av investert tid og krefter og de omgivelsene opptaket blir avspilt i.

Gode hodetelefoner og godt med tid vil hjelpe vanskelige opptak langt på vei.

Til slutt er min oppfordring til dere

alle;

Vi er omgitt av lyd og video, på alle steder til alle tider.

Der finnes et utall av opptaksenheter i sving. På de fleste steder og til de fleste tider.

- Kan det finnes et perifert opptak der ute som kan belyse den saken jeg arbeider med?

IKM Kran & Løfteteknikk AS er lokalisert med hovedkontor og verksted i Tananger. Virksomheten er primært rettet mot olje, skips og verftsindustri. Planmessig oppdatering av faglige kvalifikasjoner og utvikling av interne kvalitetsrutiner er en kontinuerlig prosess. Dette er våre kunders garanti for at produkter og tjenester er i overensstemmelse med bestilt kvalitet og myndigheters krav. En 0-filosofi innen helse, miljø og sikkerhet (HMS) er et grunnprinsipp i all vår virksomhet.

Tankbåtvegen 1 - 4056 Tananger

Tlf 51 64 81 00

Foto: Wikipedia

Fornuft vs grådighet

I USA er det i 20 av 50 stater tillatt å selge cannabis til medisinsk bruk. Etter sist presidentvalg, stemte også de to statene Colorado og Washington samtidig for å legalisere cannabis.

I år selges det lovlig medisinsk cannabis i USA for nærmere 1,5 milliarder. Og det er her det begynner å skje noe.

Investorer i landet «over there» har startet sammenligning med den 13-år lange alkoholforbudstiden som startet i 1920. De som investere forut for opphevingen av forbudet, ble rike raskt. Den enkeltes syn på legalisering bestemmes tydeligvis mer av størrelsen på dollartegnene i øynene, enn av hensynet til samfunnet og den oppvoksende slekt.

En fersk meningsmåling viste at hele 58 prosent av alle amerikanere er for legalisering av marihuana.

Risikokåte investorer har stilt seg i kø for å tjene penger på cannabis så fort det blir lovlig. Det største problemet de

står overfor er at cannabis fortsatt er ulovlig etter føderal lov.

I EU er narkotika også forbudt. Men nederlenderne har sin egen vri knyttet til omsetning og bruk av cannabis. Staten Nederland drar inn enorme summer på skatt og avgift på denne omsetningen. En omsetning som er forbundet med et ulovlig innkjøp for utselgerne.

Produksjon og omsetning av narkotika har tre formål. Fortjeneste, fortjeneste og fortjeneste. Eventuelle nye investorer skiller seg derfor ikke ut fra dagens investorer i den organiserte kriminelle verdenen. Stoffet blir faktisk ikke mindre skadelig om det er svarte eller hvite penger som finansierer det.

Kampen mellom fornuft og grådighet er så langt bare i oppvarmingsrunden i USA. Vinner grådigheten hos amerikanerne kan det få store ringvirkninger. Ringvirkninger ingen ønsker.

GEITRAMSVEGEN 9 - 2052 JESSHEIM - TLF 979 22 586 - WWW.LBVAS.NET

Atlas Copco

FERNO®

Norden
When It's Critical®

VI STØTTER «BRY DEG»-PROSJEKTET

Stiftelsen UNI

Stiftelsen UNI
Registernummer: 2017885-00123

Trondheim 2010
www.stiftelsen.uni.no

Et trygt samfunn Stiftelsen UNI støtter organisasjoner med samfunnsansvar

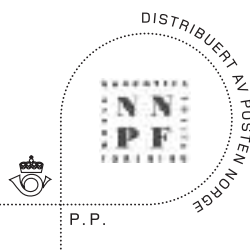
Hvert år deler Stiftelsen UNI ut ca. 30 millioner kroner til verneverdige prosjekter. Styret imøteser søknader som faller inn under stiftelsens formålsbestemmelse.

Stiftelsen UNI behandler søknader løpende gjennom hele året.

Stiftelsen UNI har som hovedformål å fremme allsidig utvikling innen skole- og miljøområdene, for å bidra til en trygg utvikling i det norske samfunn. Stiftelsens bidrag skal i første rekke være økonomisk støtte til prosjekter og påkjøpelse til institusjoner og enkeltpersoner.

B

RETURADRESSE:
NNPF
c/o Mediahuset Oslo AS
Frydenbergveien 48
0575 Oslo, Norge

NORGE

P.P.

VI BRYR OSS

...og støtter derfor
Norsk Narkotikapolitiforenings
forebyggende arbeid for barn og unge.

FRAMO ENGINEERING ER TOTAL SYSTEMLEVERANDØR AV UNDERVANNS PUMPESYSTEMER
TIL DEN INTERNASJONALE OLJE- OG GASSINDUSTRIEN.

FRAMO ENGINEERING, SANDSLI, BERGEN

WWW.FRAMOENG.NO